

Innhold

Forord	11
Kapittel 1 Introduksjon	13
Sårbarhet og mestring	14
Levd liv	15
Ambivalente følelser	16
Bokas oppbygging	17
Kapittel 2 Forståelser av begrepet sårbarhet i lys av forskningsetiske tradisjoner	19
PATRICK KERMIT	
Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap	21
Historisk bakteppe – utnyttelsen av forsvarsløse mennesker	22
Sårbarhet – fra absolutt til relativ størrelse	24
Velferdsforskning og potensial for skade	26
Velferdsforskning og sårbarhet	30
Oppsummerende refleksjoner	33
Referanser	34
Kapittel 3 Barn som informanter – etiske og metodiske utfordringer	36
GRY METTE D. HAUGEN	
Med barn som informanter	37
Praktiske og etiske utfordringer knyttet til barn som informanter ...	39
Betydning av alder	41
Bruk av familiekart som metodisk hjelpemiddel	42
Vår forståelse av barn i forskningen	44
Barns rettigheter	45
Oppsummering	46
Referanser	47

Kapittel 4 Bruk av foto i kvalitative intervjuer med barn	49
VERONIKA PAULSEN OG ANNA KITTELSAA	
Barn og unge som informanter	50
Bruk av visuelle verktøy	51
Bruk av foto	52
Metodisk tilnærming	54
Etiske refleksjoner	55
Empiriske funn	56
Å formidle informasjon via bilder og fortelling.	56
De yngste barna – trygghet og spenning.	58
Dugnad – en viktig hendelse for barna.	60
De større barna – skolen, idretten og senteret.	61
Diskusjon	62
Referanser	65
Kapittel 5 Å lytte til barn og unge som søker asyl	67
HILDE MICHELSEN OG BERIT BERG	
Barn og unge som søker asyl i Norge.	68
Utfordringer ved asyltilværelsen	69
Når barn deltar i forskning	70
Håp og forventninger til deltakelse.	70
Libena, Zahra og Filmon	71
Frivillig deltakelse	72
Må jeg skrive under?	73
Etablering av tillit og rammer for trygghet	74
Skepsis og tillit til ukjente voksne.	74
Sana og Damir	75
Å skille forskerrollen og rollen som ansatt	75
Familien Ahmadi	76
Yassir	77
Å gi tid og rom for å åpne seg	78
Tara	79
Emine	79
Fariba og Indra.	81
Trygghet i intervjusituasjonen	83
Omar	84
Forsker eller sosialarbeider?	85
Definering av forskerrollen.	86
Nærhet til forskningsfeltet	86
Tilgang til informasjon og ansvar for samarbeid og oppfølging	87
Nasrin	88

Taushetsplikt eller meldeplikt?	89
Referanser	91
Kapittel 6 Forhandling av transitt – feltarbeid blant unge afghanere på flukt.	93
MOA NYAMWATHI LØNNING	
Enslige mindreårige afghanere på fragmenterte reiser.	94
Patra som transittsted.	95
Et bristende mottakssystem	96
Feltarbeid i en transittkontekst	96
Å oppnå tilgang til felten – en kontinuerlig forhandling	96
Et etnografisk feltarbeid.	97
Gateforsker	98
Gjør min tilstedeværelse dem mer sårbare?	99
Feltarbeid i en flerspråklig setting.	100
Posisjonering, refleksivitet og følelser i forskning.	101
Å forske i et mannsdominert felt	101
Etnisitet og bakgrunn som andre faktorer.	102
Å forske på unge mennesker i ekstremt sårbare situasjoner	105
Å respondere, selv når ingen spør.	106
...og når noen spør	108
Diskusjon	108
Referanser	109
Kapittel 7 Kommunikasjon via tolk – faglighet, rettssikkerhet, makt og avmakt	112
BERIT BERG	
Språk, kultur, referanseramme	112
Likeverdige offentlige tjenester	115
Bruk av tolk	116
Underforbruk og strukturelle utfordringer	116
Tilgang og kvalitet på tolketjenestene.	117
Konsekvenser av manglende bruk av tolk.	118
Når språk blir en hindring.	121
Minoritetsfamilier med funksjonshemmede barn	122
Bildene i hodet	124
Liv og lære	126
Referanser	129

Kapittel 8 Døve mennesker i møte med politi og rettsvesen	
– barrierer og muligheter	131
ODD MORTEN MJØEN OG PATRICK KERMIT	
Innledning	131
Bakgrunn	133
Sårbarhet og sårbare tilstander.	134
Sårbarhet fordi man er en avmektig klient i møtet med en	
profesjonell aktør	135
Institusjoners tilpasning til sine brukere.	136
Profesjoners og institusjoners håndtering av «annerledeshet»	137
Profesjonelt handlingsrom og betydningen av yrkesetiske standarder.	139
Profesjonelle handlinger som reduserer eller øker sårbarhet som	
følger av møte med barrierer for kommunikasjon og forståelse.	140
Avsluttende drøfting om yrkesetikk i skjæringspunktet mellom	
strukturer, kunnskaper og holdninger	142
Referanser	144
Kapittel 9 Når vold er tema	146
KURT ELVEGÅRD	
Om informanter i voldsprosjekter og deres sårbarhet.	147
Mennesker er robuste.	147
Mennesker er ressurssterke og rasjonelle.	148
Egne holdninger og forforståelser.	150
Å være lydhør og fintfølende	154
Sikkerhet for informanten	157
Hvordan ivaretar man forskeren?	158
Håndtering av egne reaksjoner	158
Å forholde seg til ubehaget	160
Hvordan tenke på sikkerhet for forsker	161
Vurdering av egen sikkerhet	165
Referanser	166
Kapittel 10 Stolt beboer – erfaringer fra et boligsosialt	
forskningsprosjekt	169
MELINA RØE, KURT ELVEGÅRD OG THOMAS HUGAAS MOLDEN	
Forskning tett på	169
Stolt beboer – en studie av medvirkning i boligsosialt arbeid	170
Tett på flere aktører og arenaer	172
Føringer for brukermedvirkning	174
Myndiggjøring	176
Samarbeidsforskning og hvorfor være tett på?	178
Nærhet gir bedre data	179

Avslutning	181
Referanser	183
Kapittel 11 Innenfraperspektivet sett utenfra	185
ANNA KITTELSAA	
Innledning	185
Personer med utviklingshemming som deltakere i forskning	186
Metode	187
Etiske utfordringer	189
Innenfraperspektivet	190
Historisk tolkning	191
Teksttolkning	192
Overgang til voksent liv	194
Gjøre en god jobb	195
Samvær med venner	196
Informantenes innenfraperspektiv	197
Innenfraperspektivet sett utenfra	197
Innenfrablikket og utenfraperspektivet – henger det sammen?	199
Referanser	200
Kapittel 12 Idealer og realiteter – perspektiv og eksempel fra forskning om funksjonshemming	203
JAN TØSSEBRO OG CHRISTIAN WENDELBOG	
Perspektivet – når politiske idealer treffer bakken	203
Familier med funksjonshemmete barn – politiske idealer	206
Forskningsprosjektet	207
Ble det vanlige familier?	209
Som andre familier – familiestruktur	209
Nesten som andre familier – sysselsetting	210
Ikke som andre familier – økonomi, sosial og kulturell deltakelse	211
Erfaringer med hjelpeapparatet	213
Deltakelse i barnehage, skole og fritid	215
Avslutning	218
Referanser	219
Forfatteroversikt	221